

Rozdział I. Wymagania apelacji w sprawach gospodarczych

Ustawą z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹ z dniem 7.11.2019 r. ponownie wprowadzono odrębne postępowanie w sprawach gospodarczych. Głównym zadaniem nowelizacji było przyspieszenie postępowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych rygorów niż obowiązujące w postępowaniu cywilnym. Kluczowe znaczenie w postępowaniu w sprawach gospodarczych wedle założeń ponownie miała mieć prekluzja dowodowa oraz ograniczenia w przeprowadzaniu niektórych dowodów np. z zeznań świadków. Z punktu widzenia ustrojowego nie wprowadzono żadnych zmian, bowiem rozpoznawanie spraw gospodarczych pozostało w gestii sądów gospodarczych, tj. wydziałów gospodarczych sądów powszechnych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy zmieniającej KPC w sprawach wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie nowelizacji, sprawy, które podlegałyby rozpoznaniu w postępowaniu w sprawach gospodarczych, nie stosuje się przepisów o tym postępowaniu, a sprawa zostanie rozpoznana przez sąd właściwy według przepisów dotychczasowych. Ta dwoistość postępowania w sprawach gospodarczych rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym oraz w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych będzie miała miejsce do momentu zakończenia w II instancji wszystkich postępowań wszczętych przed wejściem w życie nowelizacji przywracającej postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych.

1. Sprawy gospodarcze

Zakwalifikowanie sprawy jako gospodarczej następuje już na etapie składania pozwu. Z uwagi na fakt, że apelacja jest kontynuacją postępowania rozpoczętego przed sądem I instancji, zainicjowanego przez stronę niezadowoloną z rozstrzygnięcia, kwalifikacja sprawy jako gospodarczej dokonywana jest przez sąd I instancji i pozostaje wiążąca aż do zakończenia postępowania. Niemniej dla porządku warto przytoczyć definicje występujące w postępowaniu gospodarczym.

Zgodnie z art. 458² § 1 KPC sprawami gospodarczymi są sprawy:

- 1) ze stosunków cywilnych między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej;

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.

- 2) określone w pkt 1, choćby którakolwiek ze stron zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej;
- 3) ze stosunku spółki oraz dotyczące roszczeń, o których mowa w art. 21¹²–21¹⁴, art. 291–300, art. 300¹²³–300¹³⁴ i art. 479–490 KSH;
- 4) przeciwko przedsiębiorcom o zaniechanie naruszania środowiska i przywrócenie do stanu poprzedniego lub o naprawienie szkody z tym związanej oraz o zakazanie albo ograniczenie działalności zagrażającej środowisku;
- 5) z umów o roboty budowlane oraz ze ściśle związanych z procesem budowlanym umów służących wykonaniu robót budowlanych;
- 6) z umów leasingu;
- 7) przeciwko osobom odpowiadającym za dług przedsiębiorcy, także posiłkowo lub solidarnie, z mocy prawa lub czynności prawnej;
- 8) między organami przedsiębiorstwa państwowego;
- 9) między przedsiębiorstwem państwowym lub jego organami a jego organem założycielskim lub organem sprawującym nadzór;
- 10) z zakresu prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego;
- 11) o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, którym jest orzeczenie sądu gospodarczego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu albo ugoda zawarta przed tym sądem;
- 12) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego opartego na prawomocnym lub podlegającym natychmiastowemu wykonaniu orzeczeniu sądu gospodarczego albo ugodzie zawartej przed tym sądem.

Powyższe implikuje potrzebę odwołania się do definicji przedsiębiorcy oraz działalności gospodarczej.

Brak jest jednolitej definicji przedsiębiorcy. Obecnie przeszło 20 aktów prawnych² zawiera pojęcie przedsiębiorcy. Są to m.in. Kodeks cywilny³, Prawo przedsiębiorców⁴, ustawa o prawach konsumenta⁵, ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji⁶ oraz Prawo upadłościowe⁷. Zgodnie z art. 43¹ KC, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1 KC, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Z kolei art. 3 PrPrzed stanowi, że przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Przepis ten nie uznaje za przedsiębiorców (w rozumieniu tej ustawy) wspólników spółek prawa handlowego.

Mimo że ustawodawca nie zdecydował się na ujednolicenie pojęcia przedsiębiorcy, na potrzeby niniejszego opracowania korzystać będziemy jedynie z definicji zawartej

² C. Kosikowski, Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz, Lex 2016, komentarz do art. 4, uwaga 1.

³ Ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.).

⁴ Ustawa z 6.3.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 236 ze zm.).

⁵ Ustawa z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2024 r. poz. 1796 ze zm.).

⁶ Ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1233 ze zm.).

⁷ Ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 614).

w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej. Decyzja ta uwarunkowana jest przede wszystkim tym, że w tej definicji zawiera się najliczniejsza grupa podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Ponadto definicja ta funkcjonowała jeszcze za czasów obowiązywania ustawy – Prawo działalności gospodarczej⁸ – tj. od 1.1.2000 r. Natomiast do KC pojęcie przedsiębiorcy zostało wprowadzone dopiero po noweli, która weszła w życie 25.9.2003 r.⁹

Przechodząc natomiast do omawiania pojęcia działalności gospodarczej, art. 3 PrPrzed, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Stosownie do brzmienia art. 6 ust. 1 PrPrzed przepisów tej ustawy nie stosuje się do:

- 1) działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- 2) wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów;
- 3) wyrobu wina przez producentów wina w rozumieniu art. 2 pkt 23 ustawy z 2.12.2021 r. o wyrobach winiarskich¹⁰ będących rolnikami wyrabiającymi mniej niż 100 hektolitrow wina w roku winiarskim wyłącznie z winogron pochodzących z własnych upraw winorośli;
- 4) działalności rolników w zakresie sprzedaży, o której mowa w art. 20 ust. 1c ustawy z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹¹;
- 5) działalności prowadzonej przez koła gospodyń wiejskich na podstawie ustawy z 9.11.2018 r. o kołach gospodyń wiejskich¹², które spełniają warunki, o których mowa w art. 24 ust. 1 tej ustawy.

Tym samym producenci będący rolnikami wyrabiającymi mniej niż 100 hektolitrow wina w ciągu roku gospodarczego nie są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów PrPrzed, a tym samym spór sądowy wynikły w związku z prowadzoną przez nich działalnością nie jest sprawą gospodarczą w rozumieniu PrUSP.

Powyższe w sposób bezpośredni odnosi się do kwestii zaskarżalności wyroków w sprawach gospodarczych, mimo że w zasadzie zagadnienia kwalifikacji przedsiębiorców, spraw gospodarczych i właściwości sądów gospodarczych są przedmiotem rozważań przy konstruowaniu pozwu.

Natomiast zgodnie z KC nie są sprawami gospodarczymi sprawy o (art. 458² § 2 KPC):

- 1) podział majątku wspólnego współników spółki cywilnej po jej ustaniu;
- 2) wierzytelność nabytą od osoby niebędącej przedsiębiorcą, chyba że wierzytelność ta powstała ze stosunku prawnego w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez wszystkie jego strony.

⁸ Ustawa z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.).

⁹ Ustawa z 14.2.2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 49, poz. 408).

¹⁰ T.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 550.

¹¹ T.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 163 ze zm.

¹² T.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 210.

2. Dopuszczalność wniesienia apelacji

Apelacja jest **zwyczajnym środkiem zaskarżenia** przysługującym od merytorycznego wyroku sądu I instancji, czyli rozstrzygającego co do istoty sprawy. Zgodnie z art. 367 § 1 KPC, apelacja przysługuje od wyroku sądu I instancji do sądu II instancji. Możliwość wniesienia apelacji, w tym również w sprawach gospodarczych, wynika wprost z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP¹³, zgodnie z którym postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. Apelacja jest **dewolutywnym** (sprawę na skutek apelacji rozpoznaje sąd wyższej instancji) i **suspensywnym** (wniesienie apelacji wstrzymuje uprawomocnienie się orzeczenia w zaskarżonym zakresie) środkiem odwoławczym¹⁴.

Kodeks postępowania cywilnego przyjął **zasadę skargowości** polegającą na tym, że każdy wyrok sądu I instancji podlega zaskarżeniu bez względu na:

- 1) rodzaj sprawy;
- 2) wartość przedmiotu sporu czy
- 3) zakres zaskarżenia¹⁵.

Apelacja w sprawach gospodarczych przysługuje od:

- 1) wyroku końcowego (art. 316 § 1 KPC);
- 2) wyroku częściowego (art. 317 § 1 KPC);
- 3) wyroku wstępnego (art. 318 § 1 KPC);
- 4) wyroku łącznego (art. 219 KPC);
- 5) wyroku uzupełniającego (art. 351 § 1 i 3 KPC);
- 6) wyroku zaocznego – jedynie w przypadku, gdy zaskarża go powód (art. 339 § 1, art. 342 KPC);
- 7) postanowienia rozstrzygającego co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym (art. 518 KPC);
- 8) wyroku wydanego w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁹ KPC).

Zaskarżyć wyrok w drodze apelacji mogą jedynie uprawnione do tego podmioty, decydując jednocześnie o jego przedmiocie i zakresie zaskarżenia.

H. Pietrzkowski wskazuje, że dopuszczalność wniesienia apelacji uzależniona jest od kumulatywnego spełnienia poniższych warunków:

- 1) istnienia orzeczenia;
- 2) istnienia interesu prawnego we wniesieniu apelacji;
- 3) zachowania terminu przewidzianego dla apelacji;
- 4) możliwości zaskarżenia orzeczenia apelacją;
- 5) legitymacji podmiotu do wniesienia apelacji;
- 6) zachowania formy przewidzianej dla apelacji;
- 7) uiszczenia opłaty od apelacji¹⁶.

¹³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

¹⁴ *E. Marszałkowska-Krześ* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis 2018, komentarz do art. 367, uwaga 2.

¹⁵ *S. Jaworski*, Apelacje cywilne i karne. Komentarz praktyczny z orzecznictwem. Wzory pism procesowych, Warszawa 2016, s. 3.

¹⁶ *H. Pietrzkowski*, Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych, Warszawa 2011, s. 386.

Postępowanie apelacyjne oparte jest na **zasadzie formalizmu procesowego**. Tym samym czynności w nim podejmowane mają charakter zorganizowany pod względem formalnym¹⁷.

Apelacja może być wniesiona **jedynie od wyroku istniejącego**. Orzeczeniem nieistniejącym (*sententia non existens*) jest orzeczenie wydane przez właściwy organ, lecz pozbawione istotnych cech ustawowych, np. brak ogłoszenia wyroku, brak podpisu sędziego pod wyrokiem¹⁸. Przedmiotem apelacji może być zatem jedynie orzeczenie istniejące, wszak nie jest możliwe zaskarżenie czegoś, co w świetle prawa nie istnieje.

Zgodnie z art. 367 § 2 KPC, apelację od wyroku sądu rejonowego rozpoznaje sąd okręgowy, a od wyroku sądu okręgowego jako I instancji – sąd apelacyjny. Postępowanie apelacyjne pełni funkcję kontrolną w stosunku do wyroku sądu I instancji, co oznacza, że **sąd odwoławczy ponownie rozpoznaje sprawę** rozstrzygniętą przez sąd niższej instancji. Rozpoznanie ma charakter merytoryczny, ograniczony jedynie granicami zaskarżenia i nie sprowadza się tylko do kontroli legalności orzeczenia wydanego w I instancji.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się dwa rodzaje apelacji: 1) pełną oraz 2) ograniczoną. **Apelacja pełna** oderwana jest od podstaw, tj. od reglamentowanej przez ustawodawcę listy możliwych zarzutów, zapewniając apelującemu pełną swobodę przy formułowaniu zarzutów apelacyjnych. Sąd II instancji ma obowiązek zastosować przepisy prawa materialnego, bez względu na stanowisko stron w zakresie zarzutów. Z kolei **apelacja ograniczona** występuje jedynie w postępowaniu uproszczonym oraz w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń. Jej funkcją nie jest ponowne rozpoznanie sprawy, a jedynie kontrola wyroku sądu I instancji. Co do zasady, nie jest możliwe powoływanie nowych faktów i dowodów. Sąd odwoławczy związany jest apelacją ograniczoną, opartą na skatalogowanych przez ustawodawcę zarzutach¹⁹.

Apelacja może zostać wniesiona jedynie przez podmiot posiadający zarówno legitymację, jak i interes prawny do zaskarżenia wyroku. *T. Ereciński* zwraca uwagę, że legitymacja do wniesienia apelacji nie jest odpowiednikiem ogólnej legitymacji procesowej, ponieważ jej istnienie nie zależy od relacji danego podmiotu do przedmiotu sporu, lecz od relacji skarżącego do postępowania, w którym wydano zaskarżone orzeczenie²⁰.

Podmiotami uprawnionymi do wniesienia apelacji od wyroku są:

- 1) strona postępowania, lecz jedynie w przypadku, gdy jest pokrzywdzona rozstrzygnięciem sądu I instancji (*gravamen*);
- 2) każdy ze współuczestników postępowania samodzielnie;
- 3) interwenient uboczny (samoistny i niesamoistny);
- 4) prokurator (art. 60 § 2 KPC);
- 5) Rzecznik Praw Obywatelskich (art. 14 pkt 4 RPOU w zw. z art. 60 § 2 KPC);
- 6) Rzecznik Praw Dziecka (art. 10 ust. 1 pkt 3 RPDU w zw. z art. 60 § 2 KPC);
- 7) organizacje społeczne (art. 61 i 62 KPC);
- 8) inspektor pracy (art. 63¹ i 63² KPC);
- 9) powiatowy (miejski) rzecznik praw konsumentów (art. 63³ i 63⁴ KPC).

¹⁷ S. Jaworski, *Apelacje*, s. 4.

¹⁸ M. Manowska, *Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz*. Orzecznictwo, Warszawa 2013, s. 23.

¹⁹ H. Pietrkowski, *Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych*, Warszawa 2011, s. 384–386.

²⁰ T. Ereciński, *Apelacja w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2010, s. 67 i cytowana tam literatura.

Zwykle wyrok sądu I instancji zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu. W przypadku chociażby częściowego zaskarżenia wyroku sądu I instancji, zawarte w nim orzeczenie o kosztach pozostaje w zawieszeniu do czasu wydania wyroku przez sąd odwoławczy. Postanowienie rozstrzygające o kosztach procesu **może być zaskarżone apelacją jedynie wtedy, gdy strona zaskarża wyrok co do istoty sprawy**. Natomiast, jeśli zamiarem strony jest zaskarżenie jedynie zawartego w wyroku postanowienia odnośnie do kosztów procesu, przysługuje jej **wyłącznie zażalenie** (art. 394^{1a} § 1 pkt 9 KPC), które powinno być wniesione w terminie określonym w art. 394 § 2 KPC (art. 394^{1a} § 2 KPC). Jeśli strona zamiast zażalenia wniesie w tym przedmiocie apelację, naruszy tym samym termin, co skutkować będzie odrzuceniem wniesionego środka odwoławczego jako spóźnionego (art. 370 w zw. z art. 397 § 2 KPC).

Powyższe ma zastosowanie także do zamieszczonego w wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie **rygoru natychmiastowej wykonalności**. Zgodnie z przepisem art. 394^{1a} § 1 pkt 3 KPC, stronie przysługuje zażalenie na postanowienie dotyczące nadania wyrokowi klauzuli natychmiastowej wykonalności do innego składu sądu I instancji, który wydał zaskarżone postanowienie.

Orzecznictwo

Odwołanie od orzeczenia niezawierającego rozstrzygnięcia o określonym żądaniu lub jego części

Nie można wnieść środka odwoławczego od orzeczenia, które nie zostało – w rozumieniu przepisów prawa procesowego – wydane. Chodzi tu zarówno o brak orzeczenia w ogóle, jak i o brak w wydanym orzeczeniu rozstrzygnięcia o określonym żądaniu lub jego części. W razie pominięcia przez sąd pierwszej instancji rozstrzygnięcia (pozytywnego lub negatywnego) o zgłoszonym żądaniu lub o jego części, strona powinna złożyć, przewidziany w art. 351 § 1 KPC, wniosek o uzupełnienie orzeczenia, który nie konkuruje ze środkami odwoławczymi, a stanowi remedium, które może otworzyć stronie drogę do skutecznego wniesienia apelacji.

(postanowienie SN z 9.2.2018 r., I CZ 12/18, Legalis)

Pokrzywdzenie orzeczeniem jako przesłanka dopuszczalności środka zaskarżenia

Pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) stanowi co do zasady przesłankę dopuszczalności środka zaskarżenia. Istnieje ono wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest obiektywnie w sensie prawnym niekorzystne dla skarżącego, ponieważ z punktu widzenia jego skutków związanych z prawomocnością materialną skarżący nie uzyskał ochrony prawnej, którą zamierzał osiągnąć przez procesowo odpowiednie zachowanie w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia, a w razie braku takiego zachowania (np. w wypadku wyroku zaocznego lub nakazu zapłaty) *per se* wywołuje takie skutki.

(postanowienie SN z 27.4.2017 r., II CZ 12/17, Legalis)

Ocena zakresu zaskarżenia apelacją w sprawie ze skargi pauliańskiej w sytuacji niezawarcia w wyroku rozstrzygnięcia co do części żądania

Skarga pauliańska jest bardzo szczególnym uprawnieniem wierzycieli, którzy tą drogą bronią się przed niewypłacalnością dłużnika działającego niegodziwie, ze świadomością ich pokrzywdzenia, przez wyzbycie się składników swego majątku, mogących stanowić przedmiot egzekucji (art. 527 i n. KC). Zatem wierzycielom, którzy wykazali zasadność

i wystąpienie przesłanek *actio pauliana*, należy umożliwić zrealizowanie ich uprawnień potwierdzonych wyrokiem sądowym (art. 532 KC). Wyjątkowo zatem, w przypadku tej skargi należy przychylić się do poglądu o wystąpieniu substratu zaskarżenia apelacją wydanego wyroku w sytuacji, gdy sąd uwzględnił w całości żądanie pozwu co do istoty, a tylko częściowo co do wysokości, mimo że w sentencji wyroku nie znalazło się rozstrzygnięcie odnośnie do pozostałej części żądania, ale z treści wyroku wynika, że w tej pozostałej części żądanie nie zostało uwzględnione.

(postanowienie SN z 6.10.2017 r., V CZ 68/17, Legalis)

Wniosek o uzupełnienie orzeczenia jako otwarcie drogi do zaskarżenia wyroku niezawierającego rozstrzygnięcia

Zaskarżone może być tylko orzeczenie istniejące. Nie można zatem wnieść środka odwoławczego od orzeczenia, które nie zostało – w rozumieniu przepisów prawa procesowego – wydane. Chodzi tu zarówno o brak orzeczenia w ogóle, jak i o brak w wydanym orzeczeniu rozstrzygnięcia w określonym przedmiocie. Wywiedzenie apelacji jest w takich przypadkach niedopuszczalne, ponieważ brakuje substratu zaskarżenia. W razie pominięcia przez sąd I instancji rozstrzygnięcia (pozytywnego, negatywnego) o zgłoszonym żądaniu lub o jego części, strona ma prawo złożyć, przewidziany w art. 351 § 1 KPC, wniosek o uzupełnienie orzeczenia. Wniosek o uzupełnienie orzeczenia nie konkuruje ze środkami odwoławczymi, a stanowi remedium, które może otworzyć drogę do skutecznego wniesienia apelacji.

(postanowienie SN z 8.3.2016 r., II UZ 53/15, Legalis)

Pokrzywdzenie orzeczeniem jako przesłanka dopuszczalności środka zaskarżenia

Pokrzywdzenie orzeczeniem (*gravamen*) jest przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia, chyba że interes publiczny wymaga merytorycznego rozpoznania tego środka.

(uchwała SN(7) z 15.5.2014 r., III CZP 88/13, Legalis)

Przesłanki podmiotowe dopuszczalności apelacji w postępowaniu cywilnym

Podmiot wnoszący apelację powinien posiadać zarówno legitymację, jak i interes prawny do zaskarżenia wyroku. Pojęcia te należy rozgraniczyć, gdyż brak kwalifikowanej legitymacji do dokonania czynności procesowej, polegającej na wniesieniu apelacji, prowadzi do jej odrzucenia jako niedopuszczalnej, natomiast brak interesu prawnego w zaskarżeniu – do jej oddalenia. Interes prawny w zaskarżeniu wyroku (*gravamen*) występuje zarówno w razie różnicy między zgłoszonym roszczeniem a treścią rozstrzygnięcia, jak i wtedy, gdy skarżący – mimo braku tej różnicy – nie uzyskał wszystkich korzyści, które powinno mu zapewnić orzeczenie wolne od wad.

(wyrok SA w Białymstoku z 27.3.2014 r., I ACa 863/13, Legalis)

Interes procesowy do wniesienia apelacji

Dopuszczalność zaskarżenia orzeczenia sądu I instancji zależy od tego, czy strona skarżąca nie uzyskała w tym orzeczeniu uwzględnienia zgłoszonego w sprawie roszczenia. Nieuwzględnienie żądania pozwu w określonym zakresie, w zakresie nieuwzględniającym żądanej przez powoda ochrony, stwarza ewidentny interes procesowy (*gravamen*) do wniesienia apelacji.

(postanowienie SN z 27.7.2012 r., I PZ 9/12, Legalis)

Brak interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku uwzględniającego żądanie wnioskodawcy

Skoro zaskarżone przez wnioskodawcę rozstrzygnięcie zawarte w sentencji wyroku sądu rejonowego uwzględniło dochodzone żądanie procesowe wnioskodawcy, nie miał on interesu w zaskarżeniu wyroku w tej części tzw. *gravamen*, stąd apelacja jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu.

(wyrok SN z 6.4.2011 r., II UK 322/10, Legalis)

Legitymacja spółki jawnej do wniesienia apelacji w sprawie dotyczącej współników przekształconej spółki cywilnej

Przekształcenie w trakcie procesu spółki cywilnej w spółkę jawną nie stanowi automatycznie podstawy dla wniesienia przez spółkę jawną apelacji od wyroku, w którym stroną byli wspólnicy spółki cywilnej.

(postanowienie SN z 8.7.2003 r., IV CK 13/03, Legalis)

Zależność rodzaju środka odwoławczego od przedmiotu rozstrzygnięcia

O rodzaju środka odwoławczego decyduje przedmiot rozstrzygnięcia, a nie forma orzeczenia.

(postanowienie SN z 20.2.2003 r., II CZ 10/03, Legalis)

3. Uzasadnienie wyroku sądu I instancji

Zgodnie z art. 326 § 1 KPC, ogłoszenie wyroku powinno nastąpić na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. Jednakże postanowieniem ogłoszonym niezwłocznie po zamknięciu rozprawy sąd może odroczyć ogłoszenie wyroku na oznaczony termin przypadający nie później niż dwa tygodnie po dniu zamknięcia rozprawy. Jeżeli sprawa jest szczególnie zawiła, materiał sprawy jest szczególnie obszerny lub sąd jest znacznie obciążony czynnościami w innych sprawach, termin ten wyjątkowo może wynosić miesiąc po dniu zamknięcia rozprawy. W przypadku gdyby ogłoszenie wyroku miało nastąpić później niż miesiąc po zamknięciu rozprawy, sąd otwiera rozprawę na nowo.

Nowelizacja KPC wprowadziła wymogi formalne dotyczące sposobu uzasadniania wyroków. Otóż uzasadnienie wyroku powinno być sporządzone w sposób zwięzły (art. 327¹ § 2 KPC) oraz zawierać:

- 1) podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz
- 2) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 KPC).

Należy mieć na względzie zmiany, które zaszły w kwestii wniosku o uzasadnienie wyroku, a mianowicie wprowadzenie opłaty stałej od wniosku w wysokości 100 zł (art. 25b KSCU). Ponadto do postępowania cywilnego wprowadzono instytucję doręczania przez sąd wyroków

z urzędu. Sąd z urzędu doręcza wyrok stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego, która na skutek pozbawienia wolności była nieobecna przy ogłoszeniu wyroku (art. 327 § 2 KPC), obu stronom w przypadku wyroku wydanego na posiedzeniu niejawnym (art. 327 § 3 KPC). W pozostałych przypadkach sąd doręcza wyrok jedynie na wniosek strony.

Pisemne uzasadnienie wyroku sporządzane jest przez sąd na wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem zgłoszony w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia jego sentencji (art. 328 § 1 KPC), natomiast w przypadku gdy wyrok doręcza się z urzędu, termin tygodniowy liczy się od dnia doręczenia wyroku (art. 328 § 2 KPC). Dodatkowym wymogiem formalnym wniosku o uzasadnienie wyroku jest wskazanie zakresu uzasadnienia, tj. czy pisemne uzasadnienie ma dotyczyć całości wyroku, czy jego części, w szczególności poszczególnych objętych nim rozstrzygnięć (art. 328 § 3 KPC). **Bezskuteczne** jest złożenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku **przed jego publikacją**²¹.

Wniosek niedopuszczalny, spóźniony, nieopłacony lub dotknięty brakami, których nie usunięto mimo wezwania, podlega odrzuceniu (art. 328 § 4 KPC).

Z kolei na podstawie art. 329 § 2 KPC ustawodawca wprowadził termin dla sądu na sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku – dwa tygodnie od dnia wpływu do właściwego sądu wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem, a jeżeli wniosek był dotknięty brakami – od dnia usunięcia tych braków. W przypadku niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony (art. 329 § 4 KPC).

Wyrok z pisemnym uzasadnieniem doręcza się tylko tej stronie, która zgłosiła wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 331 § 1 KPC), sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku z urzędu nie zwalnia zaś strony od obowiązku zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 329 § 2 i 3 KPC).

Orzecnictwo

Otworzenie rozprawy na nowo i przeprowadzenie dowodu bez zawiadomienia o tym pełnomocnika drugiej strony jako okoliczność wskazująca na nieważność postępowania

W sytuacji gdy na posiedzeniu publikacyjnym nie doszło do ogłoszenia orzeczenia, lecz sąd postanowił otworzyć rozprawę na nowo i zobowiązać stronę pozwaną do złożenia określonych dowodów, przy czym sąd nie polecił zawiadomić o nowym terminie rozprawy pełnomocnika strony powodowej, to uznać należy, że rozprawa poprzedzająca wydanie wyroku w sprawie została dotknięta nieważnością, o której mowa w art. 379 pkt 5 KPC, ponieważ strona powodowa potencjalnie została pozbawiona swych praw.

(wyrok SA w Warszawie z 11.1.2017 r., VI ACa 1548/15, Legalis)

²¹ Zob. post. SN z 11.10.2002 r. (I CZ 115/02, Legalis); S. Jaworski, Apelacje, s. 14.

4. Termin wniesienia apelacji

Artykuł 369 KPC określa termin do wniesienia apelacji. Podstawowa zasada stanowi, że apelację wnosi się **w terminie dwutygodniowym** od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem (art. 369 § 1 KPC). **Termin ten uważa się za zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła apelację bezpośrednio do sądu II instancji.** W takim wypadku sąd ten zawiadamia sąd I instancji o wniesieniu apelacji i żądania przedstawienia akt sprawy (art. 369 § 3 KPC).

Termin do wniesienia apelacji jest terminem ustawowym i procesowym biegnącym od dnia doręczenia stronie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Ponadto z uwagi na fakt, że jest to termin prekluzyjny, jego niedochowanie skutkować będzie odrzuceniem apelacji przez sąd II instancji na zasadzie art. 373 KPC.

Jednakże aby termin do wniesienia apelacji rozpoczął bieg, wyrok wraz z uzasadnieniem musi być skutecznie doręczony, stosownie do reguł dotyczących doręczeń określonych w art. 131 i n. KPC. Wadliwe doręczenie nie wywołuje skutków prawnych, a termin do wniesienia apelacji rozpoczyna bieg dopiero z chwilą, gdy wyrok z uzasadnieniem faktycznie dotrze do adresata²².

Nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia apelacji złożenie przez stronę wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu, jak również wniesienie środka odwoławczego od odmowy ich ustanowienia (art. 124 § 1 KPC). W przypadku ustanowienia adwokata może się okazać, że okres biegnącego terminu do wniesienia apelacji jest niewystarczający w takim stopniu, że prowadzi to do uchybienia terminowi, strona może wówczas ubiegać się o przywrócenie terminu²³.

Artykuł 369 § 1 KPC stanowi, że aby dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji został zachowany należy wnieść apelację do sądu właściwego, tj. tego, który wydał zaskarżony wyrok. Wniesienie apelacji do sądu niewłaściwego nie wywołuje skutków procesowych. W takim przypadku za dzień wniesienia apelacji należy uznać dzień wpływu apelacji do sądu właściwego lub nadania apelacji pod adresem sądu właściwego przez sąd niewłaściwy w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego²⁴. Możliwe jest **przywrócenie terminu** do wniesienia apelacji na zasadach ogólnych, tj. art. 167 i n. KPC. Sąd uwzględni wniosek o przywrócenie terminu w przypadku skutecznego uprawdopodobnienia przez stronę postępowania braku winy w uchybieniu terminu do wniesienia apelacji, a także ujemnych dla niej skutków procesowych niewniesienia apelacji. Dla skuteczności czynności procesowej w postaci wniesienia apelacji niezbędne jest równoczesne dokonanie uchybionej czynności procesowej wraz ze złożeniem wniosku o przywrócenie terminu²⁵.

²² E. Marszałkowska-Krześ (red.), Kodeks, komentarz do art. 369, uwaga 2.

²³ Tak post. SN z 10.8.2005 r. (I CZ 56/05, Legalis); E. Marszałkowska-Krześ (red.), Kodeks, komentarz do art. 369, uwaga 8.

²⁴ Zob. post. SN z 24.9.1998 r. (III CKN 722/98, Legalis).

²⁵ K. Flaga-Gieruszyńska, Terminy procesowe w postępowaniu cywilnym. Skutki uchybienia i przywrócenie terminu. Komentarz praktyczny z orzecznictwem i przykładami. Wzory pism procesowych, Legalis 2016, komentarz do art. 369, uwaga 10.

Jak słusznie zauważa *W. Broniewicz*²⁶, sąd, odmawiając przywrócenia terminu do wniesienia środka odwoławczego, musi wydać dwa postanowienia, a mianowicie postanowienie o odrzuceniu, względnie oddaleniu, wniosku o przywrócenie terminu i postanowienie o odrzuceniu środka odwoławczego. Oba te postanowienia mogą być oczywiście objęte jednym postanowieniem jako tego kolejne punkty²⁷.

Podkreślenia wymaga, że ustawodawca całkowicie odstąpił od postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu cywilnym, bowiem sąd I instancji niezwłocznie przedstawia akta wraz z apelacją sądowi odwoławczemu (art. 371 KPC), który dokonuje kontroli prawidłowości wniesionej apelacji. Sąd II instancji odrzuca apelację wniesioną po upływie przepisane go terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie (art. 373 § 1 KPC).

Orzecznictwo

Termin do wniesienia apelacji w sytuacji przeoczenia przez sąd spóźnienia wniosku o uzasadnienie wyroku

Z treści art. 369 § 1 i 2 KPC wynika, że okolicznością, która ma wpływ na ustalenie terminu do wniesienia apelacji jest skuteczne złożenie przez stronę wniosku o doręczenie wyroku sądu pierwszej instancji z uzasadnieniem. Na bieg terminu do wniesienia apelacji nie ma natomiast wpływu okoliczność, że sąd pierwszej instancji zamiast odrzucić spóźniony wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem na podstawie art. 167 w zw. z art. 328 § 2 KPC, doręcza stronie wyrok z uzasadnieniem. Dla strony, która żądała sporządzenia uzasadnienia wyroku w terminie spóźnionym, termin do wniesienia środka odwoławczego biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania sporządzenia uzasadnienia.

(postanowienie SN z 24.11.2016 r., PZ 23/16, Legalis)

Termin wniesienia środka odwoławczego wysłanego faksem

Środek odwoławczy nadany faksem jest wniesiony z chwilą określoną przez upoważnionego pracownika w adnotacji o wpływie pisma do sądu.

(postanowienie SN z 29.1.2003 r., I CZ 192/02, Legalis)

Termin do wniesienia apelacji przez interwenienta ubocznego

W świetle art. 79 KPC, termin do wniesienia apelacji przez stronę, do której przystąpił interwenient uboczny, nie jest terminem do wniesienia apelacji przez interwenienta ubocznego; termin do wniesienia apelacji przez interwenienta ubocznego należy określić w odniesieniu do niego indywidualnie.

(postanowienie SN z 29.11.2007 r., III CZ 51/07, Legalis)

Wadliwe przyjęcie przez sąd, że wyrok zaoczny został pozwanemu prawidłowo doręczony, nie powoduje uprawomocnienia się tego wyroku.

(postanowienie SN z 22.4.1988 r., III CRN 90/88, Legalis)

²⁶ Glosa do uchw. SN (7) z 31.5.2000 r., III ZP 1/00, s. 257.

²⁷ A. Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Legalis 2016, komentarz do art. 370, uwaga 1.

Niezachowanie terminu do wniesienia apelacji z powodu błędnego pouczenia sądu; wniesienie opłaty od apelacji na rachunek sądu II instancji

1. Błędne pouczenie przez sąd co do przysługującego wnioskodawcy środka odwoławczego jest okolicznością, która usprawiedliwia opóźnienie we wniesieniu środka właściwego. W takiej sytuacji uchybienia terminu do dopełnienia tej czynności nie można uznać za zawinione przez stronę.

2. Niedopuszczalne jest opieranie sankcji przekroczenia terminu wniesienia apelacji z uiszczeniem opłaty w sądzie II instancji, ponieważ sądem właściwym jest zarówno sąd I instancji, za pośrednictwem którego wnosi się apelację, jak i sąd II instancji. Prezentowanie odmiennego stanowiska nie może być podstawą do uznania, że wniesienie opłaty na rachunek sądu II instancji stanowi o zawinionym niedochowaniu wymogów apelacji.

(postanowienie SN z 19.10.2011 r., II CZ 71/11, Legalis)

Niezaskarżalność zarządzenia o zwrocie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji

Na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji zażalenie nie przysługuje.

(uchwała SN z 27.3.2008 r., III CZP 11/08, Legalis)

Gdy prokurator, który nie bierze udziału w sprawie, złoży wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, to termin do zaskarżenia liczy się od daty doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem. Taki skutek następuje wtedy, gdy prokurator złożenie wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem połączy ze wstąpieniem do postępowania na podstawie art. 60 § 1 KPC.

(postanowienie SN z 2.10.2003 r., V CZ 88/03, Legalis)

Znaczenie pisma rozszerzającego apelację złożonego po upływie terminu do jej wniesienia

Pismo procesowe wniesione po upływie terminu z art. 369 § 1 KPC rozszerzające apelację, nie może być traktowane jako uzupełnienie apelacji w przedmiocie zakresu zaskarżenia, a jedynie najwyżej jako uzupełnienie uzasadnienia apelacji.

(postanowienie SN z 6.4.2005 r., III CK 647/04, Legalis)

5. Pełnomocnictwo do wniesienia apelacji

Jednym z podmiotów, które mogą wnieść apelację jest oczywiście strona postępowania niezadowolona z rozstrzygnięcia sądu I instancji. Jeśli na zasadzie art. 86 KPC strona i jej organy lub przedstawiciele ustawowi działają przez pełnomocnika, pełnomocnik ten może wnieść apelację w imieniu i na rzecz strony postępowania. Pełnomocnik działa na podstawie **pełnomocnictwa procesowego**, które zgodnie z art. 91 pkt 1 KPC obejmuje z mocy samego prawa **umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych**. Jeśli pełnomocnictwo jako jednostronna czynność prawna nie zostało przez mocodawcę ograniczone, pełnomocnik procesowy ma umocowanie do wniesienia apelacji w imieniu mocodawcy.

M. Manowska zwraca uwagę, że w praktyce niekiedy problematyczne jest ustalenie zakresu pełnomocnictwa wyłącznie na podstawie jego treści. Szczególne trudności sprawia sformułowanie wskazujące np. „w sprawie toczącej się przed sądem rejonowym (okręgowym)” bądź „w sprawie o sygnaturze...” ze wskazaniem sygnatury aktu sądu I instancji, ale bez zaznaczenia, że upoważnia ono do działania przed sądami powszechnymi czy też sądami obu instancji. W ocenie tej autorki, precyzyjne wskazanie sądu, wydziału oraz sygnatury z zaznaczeniem, że upoważnienie dotyczy sprawy toczącej się przed sądem I instancji, powinno być potraktowane jako ograniczenie zakresu umocowania do postępowania przed sądem I instancji. Jeśli natomiast oświadczenie o udzieleniu pełnomocnictwa nie zawiera formuły upoważniającej do występowania przed określonym sądem tylko w sprawie o określonej sygnaturze, należy przyjąć, że zostało ono udzielone w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i drugoinstancyjnym²⁸.

Przykłady

1. Ja, niżej podpisany Jacek Malinowski prowadzący działalność gospodarczą pod firmą JA-MALIN Jacek Malinowski z siedzibą w Kaliszu udzielam adwokatowi Dariuszowi Perskiemu pełnomocnictwa do reprezentowania mnie w sprawie o sygn. akt V GC 505/15 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Kaliszu V Wydział Gospodarczy.
2. MBM Michalina Bobrzycka-Mieciak Marlena Bociek-Mol Sp.j. niniejszym upoważniają adw. Aleksandrę Wielką do reprezentowania Spółki, z prawem substytucji, przed sądami powszechnymi wszystkich instancji, sądami polubownymi, innymi instytucjami i osobami fizycznymi oraz prawnymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie o zapłatę przeciwko ABA Sp. z o.o.

Brak pełnomocnictwa jest brakiem formalnym apelacji i uniemożliwia jej nadanie prawidłowego biegu. Jeżeli apelacja dotknięta brakami formalnymi wnoszona jest przez adwokata lub radcę prawnego, sąd ją zwróci bez wezwania do jej poprawienia lub uzupełnienia (art. 130^{1a} § 1 KPC). W zarządzeniu o zwrocie apelacji, sąd wskaże braki stanowiące podstawę zwrotu. Natomiast, jeśli w terminie tygodnia od dnia doręczenia zarządzenia o zwrocie apelacji, brak formalny zostanie uzupełniony, wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia (art. 130^{1a} § 3 KCP). Pamiętać należy, że w związku ze zniesieniem postępowania międzyinstancyjnego, zarządzenie o zwrocie apelacji wydaje na zasadzie art. 373 § 1 KPC sąd II instancji.

Pełnomocnikami w sprawach gospodarczych mogą być:

- 1) adwokat;
- 2) radca prawny;
- 3) rzecznik patentowy;
- 4) doradca restrukturyzacyjny;
- 5) pracownik jednostki organu lub jej organu nadrzędnego;
- 6) pełnomocnik podmiotu zagranicznego.

²⁸ M. Manowska, *Apelacja*, s. 29.

Orzecznictwo

Znaczenie udzielenia substytucji dla doręczeń; dopuszczalność wniesienia środka zaskarżenia przed rozpoczęciem biegu terminu do jego wniesienia

1. Udzielenie substytucji powoduje, że substytutą i stroną łączy taki sam stosunek, jaki łączy stronę z pełnomocnikiem, ale nie uchyla kompetencji pełnomocnika, co oznacza, że od chwili udzielenia substytucji strona ma dwóch lub więcej równoprawnych pełnomocników. W takiej sytuacji ma zatem zastosowanie art. 141 § 3 KPC nakazujący doręczanie pism sądowych tylko jednemu pełnomocnikowi. Powinien nim być pełnomocnik, którego adres, jako adres dla doręczeń, wskazała strona. Dopiero wówczas, gdy strona w sposób wyraźny nie wskaże, któremu pełnomocnikowi należy dokonywać doręczeń, wybór należy do sądu lub przewodniczącego.

2. Dopuszczalne jest wniesienie środka zaskarżenia przed rozpoczęciem biegu terminu do jego wniesienia, jeśli tylko zaskarżone orzeczenie już wtedy istniało.

(postanowienie SN z 7.6.2017 r., II PZ 6/17, Legalis)

Zakres pełnomocnictwa

Udzielenie pełnomocnictwa procesowego do „zastępstwa” w konkretnej sprawie, bez ograniczenia zakresu pełnomocnictwa, oznacza umocowanie pełnomocnika do podejmowania wszystkich łączących się z tą sprawą czynności procesowych, a więc także do sporządzenia i wniesienia kasacji.

(postanowienie SN z 19.10.1999 r., II CZ 115/99, Legalis)

Ustalanie zakresu pełnomocnictwa

Pełnomocnictwo może wymagać wykładni i jej zakres nie musi być ograniczony (zredukowany) tylko do zapisu gramatycznego.

(postanowienie SN z 19.5.2016 r., I UZ 8/16, Legalis)

Granice obowiązywania pełnomocnictwa procesowego

Pełnomocnictwo procesowe obowiązuje w granicach określonych w art. 91 KPC tylko wtedy, gdy osoby uczestniczące w akcie umocowania złożyły oświadczenie o udzieleniu i przyjęciu pełnomocnictwa bez oznaczenia jego zakresu.

(postanowienie SN z 26.7.2013 r., III UZ 11/13, Legalis)

Zakres udzielonego pełnomocnictwa procesowego

Pełnomocnik ustanowiony do działania w sprawie przed określonym sądem I instancji, a nie w fazie postępowania w I instancji, jest umocowany do wszelkich czynności procesowych przed tym sądem, w tym do złożenia apelacji.

(postanowienie SN z 21.6.2012 r., III CZ 32/12, Legalis)

Ograniczenie pełnomocnictwa do dokonania określonej czynności procesowej

Dopuszczalne jest ograniczenie pełnomocnictwa do dokonania określonej czynności procesowej.

(postanowienie SN z 28.1.2009 r., IV CZ 110/08, Legalis)

6. Wymogi formalne apelacji

Apelacja w sprawach gospodarczych jako zwyczajny środek odwoławczy powinna być sporządzona i wniesiona na piśmie, a ponadto spełniać wymogi formalne:

- 1) przewidziane dla pisma procesowego określone w art. 126 i n. KPC;
- 2) przewidziane dla apelacji – tzw. wymagania konstrukcyjne – art. 368 § 1 pkt 1–3 i 5 KPC.

Apelacja powinna zawierać zatem następujące elementy konstrukcyjne:

- 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowana – art. 126 § 1 pkt 1 KPC;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników – art. 126 § 1 pkt 1 KPC;
- 3) sygnaturę akt – art. 126 § 2¹ KPC;
- 4) wartość przedmiotu zaskarżenia – art. 126¹ § 1 KPC;
- 5) oznaczenie rodzaju pisma – art. 368 § 2 KPC;
- 6) oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości, czy w części – art. 368 § 1 pkt 1 KPC;
- 7) zwięzłe przedstawienie zarzutów – art. 368 § 1 pkt 2 KPC;
- 8) uzasadnienie zarzutów – art. 368 § 1 pkt 3 KPC;
- 9) powołanie, w razie potrzeby, nowych faktów i dowodów – art. 368 § 1 pkt 4 KPC;
- 10) wniosek o zmianę lub o uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia – art. 368 § 1 pkt 5 KPC;
- 11) podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika – art. 126 § 1 pkt 4 KPC;
- 12) wymienienie załączników – art. 126 § 1 pkt 5 KPC.

Zachowanie powyższych wymagań formalnych apelacji warunkuje dopuszczalność jej rozpoznania, ich niespełnienie może zaś spowodować bezskuteczność apelacji lub wezwanie strony apelującej do uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego. Jest to konsekwencją zasady formalizmu procesowego.

6.1. Wymagania przewidziane dla pisma procesowego

Apelacja w świetle art. 126 § 2¹ KPC jest **dalszym pismem procesowym**, co oznacza, że powinna zawierać w swojej treści następujące elementy:

- 1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowana, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników (art. 126 § 1 pkt 1 KPC);
- 2) oznaczenie rodzaju pisma (art. 126 § 1 pkt 3 KPC);
- 3) w przypadku gdy jest to konieczne dla rozstrzygnięcia co do wniosku lub oświadczenia – wskazanie faktów, na których strona opiera swój wniosek lub oświadczenie oraz wskazanie dowodu na potwierdzenie każdego z tych faktów (art. 126 § 5 KPC);
- 4) podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika (art. 126 § 1 pkt 4 KPC);
- 5) wymienienie załączników (art. 126 § 5 pkt 1 KPC);
- 6) sygnaturę akt (art. 126 § 2² pkt 1 KPC);
- 7) wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 126¹ § 1 KPC).